

Memorandum

Datum : 23 april 2007
Aan : het college van Gedeputeerde Staten
Van : CdK Tel.:
Onderwerp : Nadere toelichting op tussentijdse evaluatie regionale historische centra (rhc's)
t.b.v. behandeling evaluatierapportage in commissie BEM
in antwoord op extra vragen vanuit de CDA-fractie van de BEM

Particuliere archieven

Het provinciale beleid t.a.v. de archiefzorg van gemeenten en waterschappen is vanuit de bij GS belegde inspectietaak bekeken, vooral gericht op het beheer en het behoud van de overheidsarchieven. Dit is immers een wettelijke verankerde taak (Archiefwet 1995). Tegelijkertijd heeft het behouden van de particuliere archieven (hieronder vallen archieven van kerkgenootschappen, families; het betreft hier archieven die niet onder de Archiefwet vallen) voor latere generaties ook in het provinciale beleid een plaats gehad. Het acquireren en conserveren van deze particuliere archieven is altijd omschreven als een taak van een archiefdienst of regionaal historisch centrum. In het Cultuurprogramma 2005-2008 van de provincie is ook uitdrukkelijk aandacht besteed aan het behoud van deze historische bronnen, die samen met de overheidsarchieven, zo belangrijk zijn voor de bestudering van het verleden.

Voor het goed kunnen beheren van de particuliere archieven is net als voor de overheidsarchieven, deskundigheid vereist in de vorm van een goed geëquipeerde archieforganisatie die ook voldoende kennis van de regio in huis heeft. De stimulering van goede archiefzorg in de vorm van regionale historische centra gaat dan ook hand in hand met de provinciale stimulering van het behoud van de particuliere archieven. Is er geen deskundige archiefzorg, kan ook dit deel van het Utrechtse culturele erfgoed niet goed beheerd worden.

Regiovorming en rijksarchieven

Het provinciale beleid is gericht op samenwerking tussen gemeenten en waterschappen op het gebied van archiefzorg, is gericht op de totstandkoming van een aantal regionale historische centra. De ontwikkelingen met name op het gebied van digitale informatiestromen stelt in toenemende mate eisen aan de invulling van de archiefzorg. Het betreft hier niet alleen het beheren van de digitale archieven die ook toekomstig erfgoed zijn, maar ook hoe in deze digitale wereld het publieksbereik van de historische archieven verbeterd en aangepast kan worden aan de eisen van de tijd. Het zelfstandig regelen van deze archiefzorg door gemeenten en waterschappen volgens de wettelijke vereisten en daaruit afgeleide landelijke normen (zoals voor dienstverlening) vergt hoge investeringen en levert veelal beperktere service en efficiency op dan in geval van samenwerking. Ook het waarborgen van de veiligheid van de archieven (bescherming tegen wateroverlast en schimmels) is een belangrijk argument in de provinciale stimulering van archiefsamenwerking.

In het provinciale rhc-beleid is de regiofunctie met behoud van kennis van de regio een belangrijk punt. De beoogde schaalgrootte van de rhc's is zodanig dat formatie en kennis groot genoeg is om alle taken van een archieforganisatie naar behoren uitgevoerd kunnen worden. Tegelijkertijd moet de verbondenheid van de archiefdienst met de streek gewaarborgd blijven en zo de nabijheid van het erfgoed. De rhc's zullen ook de bij het rijksarchief aanwezige archieven die betrekking hebben op de gemeenten, zoals de rechterlijke en notariële archieven, kunnen gaan beheren. Dit is al het geval bij archiefdiensten die nu al voldoende publieksvoorzieningen hebben getroffen, zoals het streekarchief Rijnstreek en Archief Eemland. Bij het RHC Vecht en Venen i.o. zullen ook deze rijksarchieven beheerd gaan worden. Dit zorgt er voor dat nog meer lokale archieven binnen de eigen regio's beschikbaar zijn.

Toegankelijkheid van historische bronnen

De toegankelijk van historische bronnen heeft de afgelopen jaren door de inzet van digitalisering enorm aan kwaliteit gewonnen. Uit de evaluatie van het rhc-beleid wordt wel duidelijk dat het vooral de grotere archiefdiensten zijn die al flink gevorderd zijn met het digitaliseren van archiefbronnen ter bevordering van het publieksbereik. Deze digitalisering gaat hand in hand met de vorming van rhc's. De rhc's, met hun professionele archiefzorg, zijn nodig om digitalisering mogelijk te maken. Omgekeerd is digitalisering nodig om het publieksbereik serieus inhoud te geven. Aanvullend aan de provinciale stimulerende rol t.a.v. rhc's is een provinciale stimulans van de digitalisering van historische bronnen noodzakelijk.

Resumerend:

- Het verdient aanbeveling het bestaande rhc-beleid te continueren, zoals geformuleerd het Evaluatierapport provinciaal beleid regionale historische centra
- In dat kader is versterking van de provinciale stimulering van de digitalisering van historische bronnen gewenst.